

Arkeologisk utredning av L1947:5201, blästbrukslämning

Frösö socken, Östersunds kommun, Jämtlands län

Anna Engman

RAPPORT – JAMTLI 2022:29
ISSN 1654-2045

Utgivning och distribution:

Jamtli

Box 709

831 28 Östersund

Tel. 063 - 15 01 00

© Jamtli 2022

Redigering och layout av framsida: Lena Ljungkvist

Bilder: Anna Engman

Jamtli medger spridning av dokumentationsmaterialet med Creative Commons-licensen CC BY, undantaget Lantmäteriets kartor samt annat upphovsrättsskyddat material.

Länstyrelsens diarienummer: 431-9084-2021

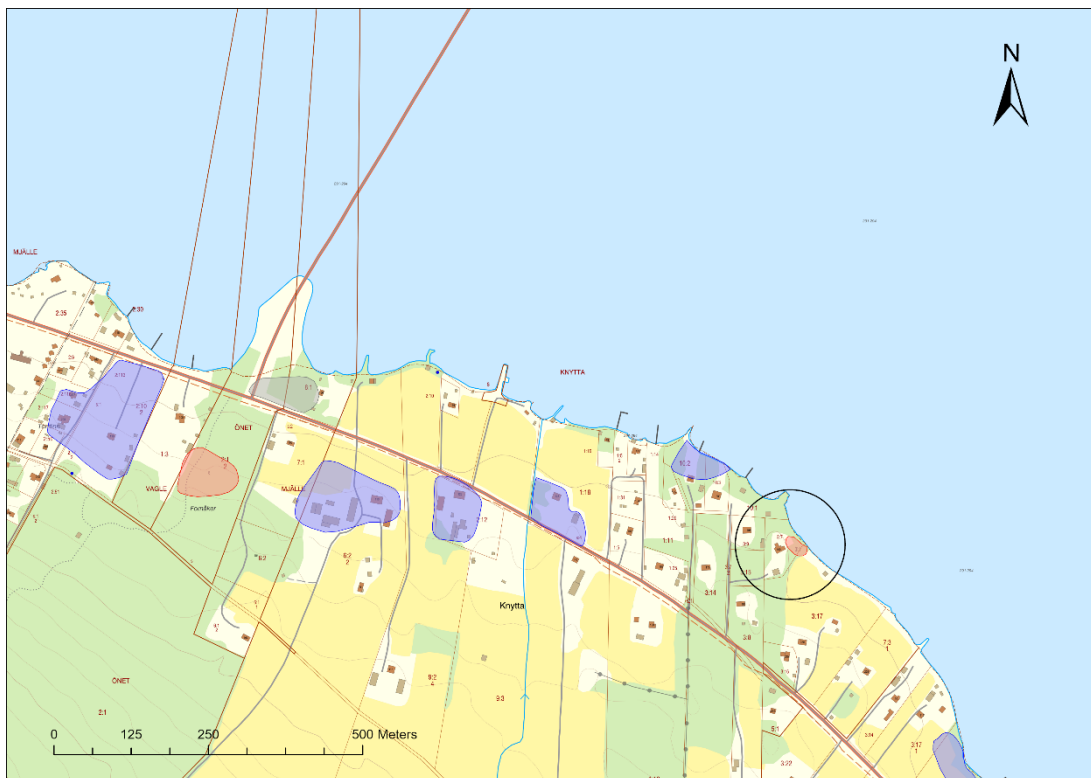
ISSN 1654-2045

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	1
Syfte	1
Metod och genomförande.....	1
Kulturmiljöbeskrivning.....	1
Utredningens genomförande och resultat.....	1
Grundläggande tolkningar, resultat och vidare åtgärder	3
Administrativa uppgifter.....	4

Bakgrund

I samband med att Per och Ulrika Salomonsson planerar att anlägga en terrass och gräsmatta på sin tomt kommer en blästbrukslämning (L 1947:5201), bestående av fynd av slagg eventuellt påverkas av ingreppet. Av den anledningen beslutade Länsstyrelsen i Jämtlands län (431-9084-2021) att en arkeologisk utredning skulle utföras på platsen av Jämtli.

Figur 1. Översiktskarta över utredningsområdet. Utredningsområdet ligger inom den svarta cirkeln.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på i vilken mån fornlämningen berörs av arbetsföretaget. Utredning ska preliminärt avgränsa fornlämningen inom utredningsområdet.

Resultaten från utredningen ska kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten ska också kunna användas som underlag i företagarens planering.

Metod och genomförande

Utredningen utfördes enligt planen i förfrågningsunderlaget och sökschakt lades ut med hjälp av grävmaskin. Schakten lades igen efter arbetets utförande.

Kulturmiljöbeskrivning

Knytta ligger vid Storsjöns strand och ingår i det området runt sjöns som är rikt på forn- och kulturlämningar. Efter stränderna finns ett stort antal strandbundna blästplatser och boplatser. I anslutning till stränderna, i byarna, finns lämningar efter äldre verksamheter kopplade till gårdar och jordbruk. Just i Knytta finns inga järnåldersgravar men på Frösön och på andra ställen runt Storsjön finns ett stort antal lämningar efter järnåldersverksamheter.

Utredningens genomförande och resultat

Ett första besök på platsen gjordes den 16 augusti för att rekognosera och avgöra vilken typ av maskin som behövdes för uppdraget. Den 25 oktober gjordes själva utredningen.

Med hjälp av en mindre bobcat och en 50 cm skopa togs ett 1m brett och 37 m långt schakt upp i anslutning till slänten ner mot sjön då detta bedömdes vara den plats där det var störst sannolikhet för att återfinna en blästplats. Från huvudschaktet togs tvärgående mindre utlöpare, 1–2 m långa, upp på sex ställen. Schakten var 1–2 dm djupa och togs upp ner till opåverkad mark.

Figur 2. Det långa schaktet sett från SÖ.

Figur 3. Det långa schaktet sett från NV.

Inga rester efter en blästplats fanns i de upptagna schakten.

Ett mindre schakt togs upp i slänten upp mot huset då det var en omotiverad liten förhöjning med en mindre grop där. Den visade sig vara naturligt, alternativt en plats där man lagt trädgårdsavfall.

Efter utredningen lades alla schakt igen.

Figur 4. Översiktskarta. Utredningsområdet merkerat med blå polygon, schakten med svart polygon och registreringen i Kulturmiljöregistret med rött.

Grundläggande tolkningar, resultat och vidare åtgärder

Då den förmodade blästbrukslämningen ligger på en tomt som i dag delvis består av en anlagd gräsmatta och där ett bostadshus uppförts relativt nyligt finns sen stor risk att en eventuell blästplats förstörts redan i ett tidigare skede.

Slänten ner mot sjön är idag stensatt och detta kan även det ha påverkat en eventuell lämning. Det borde dock ha framkommit kol och slagg ovanför slänten om blästplatsen har legat där vilket det inte gjorde.

Enligt beskrivningen i Kulturmiljöregistret har man hittat talrika slaggbitar vid inventeringen 1967 och vid revideringsinventeringen 1991 återfanns ett 10-tal slaggbitar. Inget av detta kunde återfinnas vid eller i strandbrinken vid utredningen.

Om det har funnits en blästplats i området är det mest troligt att den legat utanför utredningsområdet och kanske till och med SÖ eller NÖ om det utpekade läget där strandbrinken planar ut lite. I samband med anläggandet av gräsmattan och terrassen är inget av dessa områden aktuella då de ligger dels på annan tomt och dels i ett mindre skogsparti som är beläget nedanför en kraftig slänt.

Jamtli's rekommendation är att ingen ytterligare arkeologisk åtgärd är nödvändig.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-9084-2021
Jamtli's diarienummer:	6-2022 F5CC
Undersökningstid:	20220816 och 20221025
Personal:	Anna Engman
Undersökt yta/volym:	109 m ²
Läge och koordinater:	N 7002308 E 480264
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Dokumentationsmaterial:	Dokumentationsmaterial förvaras på Jamtli.
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs.

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2022

ISSN 1654-2045

- 2022:1 Flygfotografering vid Juvuln, Tibrandshögen och Odensala – en metodstudie för användning av drönare i kulturmiljövård och arkeologi
Karl-Johan Olofsson
- 2022:2 Ströms kyrka. Utvändig restaurering, 2021
Henrik Ylikoski
- 2022:3 Ströms kyrka. Ombyggnad under läktaren, 2021
Henrik Ylikoski
- 2022:4 Ovikens gamla kyrka. Utvändig restaurering, 2021
Henrik Ylikoski
- 2022:5 Stensättningen vid Rogenstugan. Arkeologisk undersökning av Tännäs 620:1 (L1946:9073)
Anna Engman
- 2022:6 En fångstgrop i Ramundberget
Kristina Jonsson
- 2022:7 Slagg vid Slagsån
Kristina Jonsson
- 2022:8 Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom bytomt/gårdstomt L1947:1117/Hackås 153:2
Annabell Fogelberg
- 2022:9 Frönäset i Åre. Arkeologisk efterbesiktning inom ödesbölet L1946:5134
Kristina Jonsson
- 2022:10 Arkeologisk utredning inför anläggandet av våtmark i Tännäs
Anna Engman
- 2022:11 Arkeologiska undersökningar av fångstgropar. Ett kunskapsunderlag
Kristina Jonsson
- 2022:12 VA-ledning mellan Kåvan och Bruksvallarna. Arkeologisk utredning utan KML-beslut
Anna Engman och Karl-Johan Olofsson
- 2022:13 Älvros–Rengsjön. Arkeologisk utredning steg 2
Kristina Jonsson
- 2022:14 Arkeologisk utredning vid stenåldersboplats L1947:712 i Åkersjön
Annabell Fogelberg
- 2022:15 Kraftledning mellan Näsåker och Edsele. Arkeologisk utredning utan beslut enligt Kulturmiljölagen
Anna Engman
- 2022:16 Överhagdals kyrka. Utvändig restaurering, 2021–2022
Henrik Ylikoski
- 2022:17 Hede kyrka. Utvändig restaurering, 2022
Henrik Ylikoski

- 2022:18 Sentida odlingsrösen i Torvalla. Arkeologisk utredning
Kristina Jonsson
- 2022:19 Fors kyrka. Restaurering av fyra ljuskronor, 2021
Henrik Ylikoski
- 2022:20 Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning för installation av bergvärme vid gravfält L1935:9517 från yngre järnåldern
Annabell Fogelberg
- 2022:21 Spångbyberget. Förstudie inför byggandet av vindkraftspark
Anna Engman
- 2022:22 Kännberget. Förstudie inför byggandet av vindkraftspark
Anna Engman
- 2022:23 Fröå gruva. Kulturhistorisk utredning inför bildande av kulturresevat 2022
Victoria Bly
- 2022:24 Ragunda L1946:4162, färdväg. Arkeologisk utredning
Anna Engman
- 2022:25 Ljungdalens kapell. Restaurering av klockstapel, 2022
Henrik Ylikoski
- 2022:26 Bodums kyrka. Exteriör restaurering 2021–2022
Victoria Bly
- 2022:27 Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i Ed vid gravfält L1935:9517 från yngre järnåldern
Annabell Fogelberg
- 2022:28 Schaktningsövervakning av fångstgrop L1947:9887 på Litsnäset
Annabell Fogelberg
- 2022:29 Arkeologisk utredning av L1947:5201, blästbrukslämning
Anna Engman
- 2022:30 Arkeologisk förundersökning av L1946:7634, fyndplats av slagg
Anna Engman